

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespundinti ai nostri, si de dreptul la Redactiune Stationsgasse Nr. 1, unde sunt a se adresa si corespondentiile, ce privescu Redactiunea, administratiunea sau editura; cate vor fi neferocitate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuntle si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde câte 7 cr. pe linia; repetitiile se facu cu pretin scaduta. Pretiulu timbrului câte 80 cr. pentru una data se antecipa.

Pe de două ori in septemana: Joi-a si Duminica; era candu va pretinde imitanti'a materieloru, va esi de trei sev de patru ori in septemana.

Pretiu de prenumeratiune.

pentru Austria:
pe anu intregu . . . . . 8 fl. v. a.
dimetate de anu . . . . . 4 fl. v. a.
patrariu . . . . . 2 fl. v. a.
pentru Romania si strainatate:
anu intregu . . . . . 12 fl. v. a.
dimetate de anu . . . . . 6 fl. v. a.

Pesta, in 1. oct. n.

Despre solenitatea introducerii in scaunul noului arhiepiscopu si metropolitu ni se comunica in prisa si pe scurtu numai atata:

Program'a s'a statoritu intr'o conferinta si apoi si in sedinti'a publica a congresului, inca sambat'a ser'a. Confor mu acesteia, domineca demineti'a la 9 ore congresulu s'a intrunitu in biserica si si-a deschisu sedinti'a, de unde cu mare pompa si cu multe ceremonii bisericesci a adusu pe metropolitulu comisarulu Metianu, si salutandu-lu print' unu discursu excelente, l'a redicatu din scaunulu congresuale si l'a suitu pe tronulu arhiepiscopescu si metropolitano, unde l'a inchinat publiculu cu sarutarea dreptei; de aci apoi l'a luat clerulu in ornatu si ducendu-lu in mediloculu bisericeii, l'a imbracatu in ornatu de servitiu pontifical, si asia s'a inceputu liturgi'a, totu in mediloculu congresuale, carele dupa incheierea servitiului diinescu, in corpore a petrecutu pre "stapanulu" la resiedinti'a sa, unde er prin gur'a comisariulu i-a adusu omagiile sale; apoi retornandu in biserica si-a continuatu si incheiatu sedinti'a si intr'ega activitatea electorale, verificandu-si protocoalele.

Intr'aceea sosise dela guvernul inaintiarea, cumca Msa a binevoitu a nu pre noulu metropolitu Procopiu de unu consiliariu allicu, ceea ce a produsu mare sensatiune. (Denumirea s'a publicatu in buletinulu oficiale de astadi.)

A urmatu apoi la 2 ore mesa stralucita, la regele Ungariei, pentru aprópe 400 de persoane, fiindu aci reprezentate tote autoritatile publice, prin 3 ginerari, prin comitele natiunei sassesi, era metropol'a sora din Blasiu, prin duoi canonici, (Vestemianu si Antoneli,) municipalitatea Sibiului prin primariulu si multi cetateni ai ei, tribunalulu prin presedintele seu b. Fillenbaum, si vr'o 80 de deputati congresuali. — Més'a a ténutu pan' la 5 ore; la acést'a s'au redicatu 7 toate oficióse si multe spontane, spre cea mai deplinu multumire a tuturor. Sér'a Carona Ungariei s'a improvisatu o petrecere cu dantiu — forte animata, si astfel si acést'a solemnitate a decursu spre fal'a natiunala.

Despre tote vom repórtá in nrulu urmatoriu cu de amenuntulu. Luni congresulu metropolitano si-a inceputu activitatea sub noulu metropolitu.

Renumitululu financiaru alu magiarilor, ministrulu finantieloru Kerkápolyi, marele pana mai de unadi era coplesitu de laudele si premariile mameluciloru guvernamentali, acum ca au secatu tote onorale tierii si nu mai are de unde se satura calaii si lingusitorii de laude si multimea de flamendi guvernamentali; mai vorbindu-se cu positivitate cumca vre se si ie catrafusele si se aga dela prepastea unde duse tier'a, — astadi aestu vestitu si premaritu financiaru este injuratu si batjocorit si de contra turm'a guvernamentale, pe care ast'a timpu si cu atata subventiune, din partea statului, o sustienu elu, marele ministru de finantie. Acuma Kerkápolyi nu mai e omulu celu fora semenu in Unguria, in causele financiali, era mai portos intru isteti'a d'a cersu si capeta imprumuturi dela bancarii lumii: astadi gloriós'a marime este o despectata nuntata. Sic transit gloria mundi. Era amancii de pan'aci se demasca de coi mai

miserabili omeni, precum se dovedira si la trentirea lui Lonyi carele de aceia fu mai uritu tradatu si despectatu, pe cari ii-a saturatu si indopatu cincii ani de dile; pentru ca in timpul din urma nu mai vrú si nici mai potú se-ii momésca si nutrésca din pung'a tierii. Asia au patit'o, si asia o patiescu toti stepanitorii cari se aliédia cu omenii fora morala si fora inbire de patria si dreptate. —

Italia si anume Roma in 20 sept. avu mare serbatóre, fuse di'a aniversaria a eliberarii Urbei eterne de stepanirea Papei si a redevenirei sale de centru politicu alu Italiei; de capitala a Italiei cum a fost dela infintiarea sa si pan'acu unu spredecece seculi. Despre acést'a importante festivitatie vom vorbi in detaliu in nrulu urmatoriu.

O noua utopia.

(Continuare. Vedi „Albina“ nr. 69.)

Prin cele permise am cercatu, si póte ca am reusitu a constata doue adeveruri, unulu tristu, altulu deplorabilu: antaiu ca originea, caus'a principala a decadentiei nostre morale este servitutea; a duó'a ca indiferentismulu nostru este imputabilu de a fi perpetuatu miser'ia. Cu alte cuvinte: Evenimentele nefaste au datu pe Romani preda egoismulu brutalu alu strainiloru, er Romani, omiitendu a combate consecintiele reulu primitivu; au cooperatu considerabilmente cu infintiarea operu egoiste, de unde emerge incontestabil'a veritate, ca situatiunea, de care ne lamentamu, este in parte oper'a nostra, de care vom ave odata a raspunde ca culpabili naintea istoriei. Acestu judecatoriu, uniculu justu, este severu fora dubiu cu culpabili, cari au comisú crim'a de a distruge pacea si prosperitatea unui poporu, aservindu-lu spre a-lu despoia, — dar acestu impartialu jude nu va fi mai putienu severu cu complicitii, cari, omiitendu ori-ce remediu, au agravatu morbulu si i-au permis a deveni mortalu; si trista va fi pagin'a ce istori'a conserva posteritati spre indicarea reprobabilei conduite a poporulu romanu, in timpul servitutei sale!

Certe plante, dice ilustrulu Pasteur, pervinu a perde colóre, sub o influentia stricatiósa; ele se schimba, in catu unu botanicu putienu penetrante nu o mai cunósce, ci o confunde cu alte plante; dar dupa ce acést'a rea influentia incéta, dupa-ce plant'a afla o nou'a cultivare, ea reprinde colórea primitiva, devine ér ce a fost naintea catastrofei. Ceea ce Pasteur dice despre planta, se póte dice, fora téma de a gresi, si despre unu poporu: sub influentia unui guvernul despoticu, strainu, vitregu, unu poporu si alterédia natur'a, devine din eroicu vilu, din luminatu stupidu, din valorosu umilu, din curagiosu servilu; inse temperata odata acést'a influentia, poporulu respira, si voindu pervino a se restaurá, a recascigá calitatile perdute, si a redeveni ceea ce a fost nainte de catastrofa. Pana candu despotismulu turcescu, magiaru, germanu etc. erau in vigoare, cine nu scie, ca romanismulu era in agonia? Dar dupa-ce prevedinti'a, — care nu condamna nici unu poporu la mórté — a intrevenitu si a impededatu tiran'a de a consumá crim'a, dupa ce fulgerile dela 1848 au nimicitu infamele proiecte ale despotismulu si au eliberatu victim'a: pentru ce victim'a eliberata, voiú se dieu poporulu romanu, a esitatu elu atata cu propri'a restaurare? Pentru-ce a respunsu elu Provedintiei,

care l'a treditu din somnulu celu de mórté, prin o ingratiunde manifestata prin faptulu, ca s'a aruncatu de nou in somnu? Éta erorile impardonabile, cari nu se potú atribui nici unui accidentu, si de cari Romanii vor ave a raspunde ca culpabili.

Dupa-ce am facutu aceste observatiuni necesariaminte severe, asi comite o injustitia ne-admitiendu o amelioratiune, unu progresu relativu: poporulu romanu a facutu realmente cativa pasi nainte; dar elu este forte departe de a fi ajunsu la marginea posibilitatii. Admitiendu situatiunea actuala ca oper'a activitatiei unui poporu resuscitatu si penetratu de dorinti'a de a se restaurá, — ori-ce omu liberu de partialitate s'ar vedé obligatu a dice: acést'a este una opera forte mediocra; unu patrariu de secul, si unu poporu adevratu preocupatu de sórtea sa, ar fi potutu produce una opera mai perfecta! Essaminadie ori-ce Romanu motivele conclusiunei mele, dar essaminadie fora acea partialitate patriotice, care este inerinta omulu, essaminadie justu sentinti'a, si va fi constrinsu a o confirmá suspinandu: e justa!

Daca complicitatea Romaniloru este incontestabila; daca starea ce deplangemu, este nerefutabilmente in parte efectulu neglignetiei nostre; daca in fine atitudinea nostra este, in parte, caus'a nenorocirei nationale, — atunci nu este mai putienu incontestabilu adevérulu, ca schimbandu acést'a atitudine fatala, noi potemu schimbá aspectulu actuelu situatiuni: si gratia ceriului, potemu sperá, ca indiferentismulu Romaniloru, nu a devenitu inca orb'a bestiala, spre a nu le permite se véda abisulu, la marginea carui se afla!

Nu e tardiu, inca se póte remediá reulu, presupunendu ca morbosulu nu recusédia remediulu; inca n'a incetatu poporulu nostru de a fi unu poporu: venitoriulu i apartiene inca totu; depinde inca de la vointi'a sa recuperarea gradulu perdutu, séu — perderea restului ce mai conserva; calea spre bine, spre onóre i este deschisa, n'are de catu a o ascende; gur'a abisulu inca este deschisa, la piciorile lui n'are de catu a se abandoná si-lu va inghiti: aléga, decida. —

Am vorbitu de poporu si tienu a fi bine intielesu; nu intielegu a face alusiune la massa, la multimea aceea, care semena mai curundu unui elementu alternativamente tranchilu si furibundu: candu vorbescu de poporulu romanu, m'adressediu la partea luminata, la adeveratii reprezentanti ai natiunei. Clas'a dirigente este avertita; misiunea inteligentiei este demna de atentiune si de respectu; conducatorii poporului sunt responsabili de sórtea lui; acesti tutori au dreptu sacra, dreptu prima deterintia educarea tuteliiloru, spre a-i poté odata emancipa. Aréte-te demna de acést'a divina missiune, o inteligentia romana!

Ponderedie acést'a clasa dirigente gravitatea responsabilitatei ce i impune positiunea eminenta ce ocupa; considere ea ca destinele poporului sunt inerediute ei, nu pentru a le negrigi nu pentru a le tradá, nu pentru a le sacrificá intereselor trece-torie, — ci pentru a se preocupá neincetatu de ameliorarea loru. Considere in fine intielegintii, acesti alesi, ca sortea loru este legata de sórtea multimei; ca in proportiunea, in care densii vor elevá p'acést'a, in aceeasi se elevéza pre densii, — ca lasandu aceste masse in prad'a ignorantiei, se espunu pre densii desonó-

rei, — ca ignorantia multimei fortifica dominatiunea straina si ca dominatiunea masseloru necesédia degradarea „alesiloru“, cu unu conventu; candu poporulu va fi redusu in sclavagiu, inteligentia nu va ave alta misiune mai multu, de catu a servi si ea umilta despotismulu strainu. Essamina, inteligentia romana, tristeti'a ocupatiunei tale in presentu — afla ca implori grati'a de la strainu — si convinge-te, pana nu va fi pre tardiu, ca póte deveni si mai trista acést'a ocupatiune, si mai umilta positiunea ce ocupi, negrigindu multimea!

Generalmente se considera man'fa de a dá svaturi ca unu efectu alu vanitatiei umane; acést'a este unu ce problematicu; ceea ce potú afirmá ca certu este, ca aceste svaturi, ce io cutediu a dá, nu provinu de la escisiv'a presumpsiune: ele au de mobilu o sincera, o neinessitabila neliniscire pentru venitoriu!

Nu m'ar surprinde, marturisescu, nu m'ar surprinde, o aspra contestatiune a competentiei, a autoritatiei mele; dar m'ar doré, m'ar intristá profundamente contestatiunea rectitudinei svaturiloru mele: io disimulediu mediocritatea mea, io nu negu a me fi apropiatu de arogantia dandu aceste svaturi, — dar persistu a afirmá oportunitatea si valórea consiliiloru mele. La o parte cestiunea de personalitate: se ne unimu cu totii spre a resólve marea cestiune ce presenta cul-

Ce se facemu? Éta cé: se nu mai remanemu stóici contemplatori a decadentiei nostre; se aducemu fie-care o schintéua la vét'r'a comuna; se infacaramu inimele prin divinulu focu alu culturai nationale; se nu ne speriamu de dificultati, caei ele elevédia valórea opererei; se contamu in santitatea intreprinderi nostre si se avemu confientia in geniulu Romanu; se profitamu de ocaziunea ce fortun'a ne-a concesu: se preparamu emancipatiunea politica, prin cultur'a natiunala! Brutalitatea opresorelui remane impotinte in faci'a unui poporu educatu natiunalmente: forti'a Mervei frange jugulu cu mai multa facilitate, de catu ceea a lui Marte. Éta care este punctulu meu de plecare.

Cunóscearea unui lucru trebuie se precéda intrebuintiarei lui: poporulu romanu trebuie mai antaiu instruitu a supra semnificatului, a supra utilitatiei, a supra importantiei independintiei lui, si numai candu va ave aceste cunoscintie a supra dreptului lui, merita a-lu posesié, si candu 'lu va meritá, elu nu va ositá a si-lu revindeca.

Unu poporu civilisatu este a priori liberu. Lumin'a nu se concilia cu obscuritatea: unu poporu educatu nu tolera servitutea. Educatiunea si emancipatiunea politica sunt sinonime.

Calea cea mai directa si totudeodata cea mai legala care conduce la libertate este sciinti'a. Ea ni este deschisa; aidati, cu totii, se conducemu poporulu pre acést'a cale la sacru fine: candu vom fi reusitu a fundá in sinulu libertatei politice o republica de sciintia, esistinti'a acestei republice este destructiunea dependentiei. Inimiculu celu mai teribilu alu acesteia este ignorantia: se indrep-tamu deci tote sagebile in contra ignorantiei; obstacolulu celu mai mare este indiferentismulu: se animamu cu totii sacru focu alu patriotismulu, care va devorá indiferentismulu; o pedeca considerabila este interesulu personalu, interesulu momentanu: s'abandonamu cu

totii aceste meachine interese si se ne consacramu celui mai sublimu, interesului comunu; fatalitatea a impusu intereselor celor mai nobile a dura conditiune, concursulu pecuniaru: ei bine, se o acceptamu, se aducemu fie-care obolul nostru spre a satisfacé si acestei neesorabili esigentie, — si candu ne vom fi implinitu cu totii aceste detorintie, Providentia nu ne va refusa concursulu seu: edificiulu nostru va fi elevatu, viitoriulu natiunei securu, libertatea politica va remane o simpla cestiune de timpu — dar de nu, nu!

Am datu acestui articlu titlulu de o noua utopia si pana aici remane in propriu: lu voui justificá in conclusiune, pe care o rezervedu pentru unu altu numeru. Indestuledie-se lectorele pentru asta data cu o explicatiune prealabile a titlului din cestiune. Intentiunea, carei am consacratu tóte aceste preliminarii, si pe care o voui formulá in conclusiunea rezervata pentru unu altu numeru, este o propunere: fondarea unei *asociatiuni bibliofile Romane* in Romania austro-ungarice. Asteptati fora impacientia conclusiunea contienenta de acea utopia si faceti-mi placerea a nu me judecá nainte de a me fi ascultat, domniloru cetitori; ér Dvóstra, domnule Redactoru, mai acordati-mi unu favoru: este unu coltiu pentru urmatoriulu fragmentu, cáci despre admiterea acestui de facia me assecurá exceptiunal'a promptitudine, cu care ati avutu bunatatea a primí pre celu trecut.

Roma, 24 sept. 1873.

Alexandru Bujoru.

Discursulu lui Castelar, presiedintelui Republicei spaniole,

rostitu in Cortesii din Madridu cu ocaziunea investirii sale cu putere dictatoria.

(Incheiare.)

In republicele moderne, resbelulu este treb'a armatorulu permanent. Chiar in tie- rile, unde acestu armatoru este necesar, derabile, din primele dile ale resbelulu ele se punu in campania, disciplinate, organizate, dirijate de capii loru naturali, avendu nainte- le mórtea in lupta si n'nderetu-le mórtea din ordinu. Éca cum se bate in lumea intréga, éca cum trebuie se ne batemu si in Spania. Si pentru acestu conventu, domniloru deputati, vinu astadi, cu tóta energi'a convinctiunilor mele, cu dispretiulu celu mai completu pentru fals'a popularitate, cu consciintia liniscita si cu orgoliulu patriotismului meu, vinu a ve core se-mi dati tóte midilócele d'a restabilu disciplin'a in armata, d'a redá ordonantiei militare tóta vigórea sa, totu prestigiulu seu.

Da, domniloru, desfiintarea pedepsei cu mórte este anulu din principiale nóstre, este unu principiu sciintificu, unu principiu politicu; dara nimenea, in nici unu timpu, in nici o Republica, n'a presupusu vr'o data, cá armat'a ar poté se essiste fora disciplina; cá acésta masina de resbelu, facuta pentru a infruntá mórtea, ar poté se functionedie cu securantia, deca pedéps'a cu mórte, admisa de catra tóte codicele militare din lume, n'ar servi, ca se dicemu astu-felu, ca sanctiune suprema a fortiei sale.

Nu mai este cu putintia, dloru, a se permite ca convoiurile se se retacéscá si se se pérda prin erórea capiloru, pe cari de securu sabi'a legii trebuie se-i lovéscá cu mai multa rigóre de cátu pe subalterni; nu mai e cu putintia a se permite, ca oficiarii se abandone regimintele loru, si soldatii se strige: „diosu galónele si stelele!” numai e cu putintia, ca nesce laai se-si predee puscele in manele inamiciloru, ca chiar aparatoriú ordinii si ai proprietatii se jafuiescá nepedepsiti; nu se mai pótu permite tóte acestea, trebuie se-le impede- camu cu ori-ce pretiu, séu, deca nu, lumea va crede, cá societatea spaniole a recadiutu in starea selbatia, in barbari'a primitiva!

Guvernulu nu voiesce, nu póte, nu trebuie se consimta la acésta. Elu nu va consimti. Acusati-me de neconsecintia, deca voiti. Voui ascultá acúsările vóstre si nu me voui aperi.

In adeveru, am óre dreptulu a salva mai nainte de tóte reputatiunea mea, numele meu? Nu, n'am dreptulu acésta. Móra numele meu, blasteme-lu generatiunile viótrie,

condamne-me generatiunile presinte la esiliu, la parasire, putienu 'mi pésa, — numai Republic'a se nu se pérda prin slabiciunea mea, numai patri'a se nu se pérda prin erórea nóstra!

De multe ori m'am indoitu si am remasu inmarmuritu, vediendu pe omulu integru, pe omulu ilustru, care m'a precedatu, luptandu cu scrupulurile sale si decidiendu-se in fine pentru partit'a contraria aceleia ce am luat eu, dara n'am avutu curagiulu se-lu urmediu.

Ne trebuie disciplin'a, si aflati cá, pentru a o restabili, noi vomu intrebuintá fora crudime medilócele cele mai rigurose.

Dara odata armat'a organizata, va trebui s'o conservámu, s'o mărímu. Cum o vomu mări? Prin ajutoriulu resverloru, dloru, si unde aflámu reservele?

Ei bine, sunt simptome, cari incuragiéza si consóla. Amintiti-ve de terórea ce inspirá mai nainte recutarea: astadi acésta teróre nu se mai escita cu infintierea resverloru. Astu-felu, noi avemu astadi 25,000 ómeni din reserva intruniti, dintre cari cei de la Corogna au potutu fi armati, si de a dóu'a di chiar au potutu bate o banda carlista. Astufelu provinci'a de Huesca, acésta voinica provincia aragonesa, tare prin anticele sale libertáti, ne-a disu: „Contingintele nostru este de atáti ómeni, gata in totulu de plecáre; restulu tineriloru voiesce se plece impreuna si d'abia acépta acestu momentu”

Din nefericire inse, pe langa acésta simptome buna, este si un'a fórte trista. Nu voui se insiatu asupra-i, de téma a nu atitiá nesce pasiuni periculóse; dara trebuie cu tóte acestea, ca se o declaru: unu numeru fórte mare de familie avute trimitu pe fiii loru in strainetate, pentru a-i subtrage de la servitiu. . . . Ei bine, dloru, guvernulu s'a decisu se presinte unu proiectu de lege, prin care se se impuna o contributiune fórte mare asupra aceloru familie, cari, c'unu scopu culpabile si-au tramisu fiii afara din Spania.

Dara nu vomu avé, nu credemu cá vomu avé destula fortia cu cele 80,000 ómeni ceruti credemu cá vomu fortiatu d'a ve cere unu altu proiectu, neputu d'a radica contingintele intrégu.

Dara nici acésta nu va fi d'ajunsu d'a restabilu disciplin'a; nu va fi de ajunsu d'a pune tóte reservele pe picioru de resbelu: va trebui inca se formámu garnisóne sedentare in tóte orasiile importante: va trebui se facemu inca o a dóu'a reserva nationale, o mare militia; va trebui ca acésta militia se ofere garantii pentru mantienerea ordinii; va trebui ca acésta militia se nu fia militi'a unei partite, pentru cá nimicu nu e mai reu de cátu militi'a unei partite, si se fia compusa din tóte partitele, pentru cá tóte au acelasu interesu pentru caminu, pentru libertate, pentru patria. Si vomu aplicá in tóta energi'a sa legea ce ni-ati datu, vomu organizá militiele, conformu ordonantiei de la 1822, si le vomu mobilisá, cum amu si inceputu a face in Andalusia, si le vomu trimitu la nordu, pentru ca Spania liberala se cada ca unu deluviu asupa Spaniei absolutisce.

Si nu este d'ajunsu se avemu numai militie, trebuie ca, pe candu noi discutemu, pre candu noi combatemu aici, capii militari din tóte partitele, de la ilustrulu meu amicu generalele Nouvillas pana la generarii cei mai burbonieni, se mérga totí la resbelu, dandu guvernului garantii de supunere si de loialitate. Candu parintii nostri discutau aici, toti generarii, din tóte partitele, mergeau la resbelu. D'asemenea astadi, guvernulu s'a decisu a-i intrebuintá pe toti, fora distinctiune de partita.

Mi veti dice, c'avemu pucinu instinctu de conservare. Dar' eu declaru si repetu, cá in circumstantie asia de grave, necesitatea este legea suprema. Dicu si sustienu, cá chiar candu necesitatea nu ne-ar obligá se facemu acésta, contrariu cátoru va essemple pré faimóse din istori'a nóstra, voiescu se credu in timpulu acestei crise, in parol'a de onóre a generaliloru spanioli, si sustienu in fine, cá nu essiste nici unu generariu destulu de forte pentru a stirpi din imizele soldatiloru nostri amórea ce au prinsu pentru Republica.

Dara ne mai trebuie inca si altu-ceva, trebuie ca constitutiunea si drepturile individuale se nu ne lege de mani. De aceea ve vomu cere o lege, punendu in vigóre legea disa ordinea publica, si declarandu in stare

de asediu tóta tier'a amenintata, pentru ca se nu mai fia posibilu a mai face cine-va, nepedepsitu, subscriptiuni in favórea insur-gintiloru.

Si ce! voiti se ne espunemu la mórte dintr'unu pré scrupulosu respectu de principia in circumstantie anormale? Unde ati vedutu facenduse resbelu in modulu cum l'am facutu noi pan'acum? Domniloru! deca mi-ar fi permis a me ocupá aici de acele frumoase legende democratice, incantári ale viselor nóstre; deca mi-ar fi permis a contempla aici frumsetiel' epopeie, in locu d'a me preocupá de ororile tristei realitati, v'asi intrebá: aveti vr'unu idolu, pe care se-lu preferiti marelui Lincoln? Ce strania, ce prodigiósa figura! Bietulu copilulu desiértulu, modestulu taiatoriu de lemne, marinarulu din Ohio si Mississipi, se urca in Capitoliulu de la Washington, liberéza pentru totudéun'a pe sclavi, si numele séu figuréza printre marii mantuitori ai omenirii.

Ei bine! acestu omu, ce face elu in timpulu resbelulu? Mai antai, fora a consultá congresulu, suspinde legea de *habeas corpus* si petrunde in domiciliulu tuturoru cetatieniloru; fora a consultá congresulu, imprascie cu man'a armata tóte *meetingurile* si deportéza pe oratoriú ce sperau sclavagiulu; fora a consultá congresulu, interdico ori ce publicare in favórea sclavagiului; si tóte averile compliciloru insurrectiunii de la nordu furu confiscate si pedéps'a cu mórte fu pronunziata in contra ori-caru soldatu rebelu séu inderetnicu. Cu tóte acestea, Lincoln este óre pentru dvóstre tiranulu, care confiscá averile, care supprime libertatea preseii, care violéza caminurile domestice? Nu: necuratiunile inevitabile ale vietiei politice si ale resbelulu au disparutu in istori'a sa, si sufletulu lui Lincoln viceareta in ceriu, in lumina, între eroii, martirii si mantuitoriú genului umanu.

Noi dara, dloru deputati, vomu face ceea ce este indispensabile pentru resbelu, inasa consultandu congresulu: ve vomu cere sanctiunea legale. Si declaru, cá eu remanu inamiculu ori-carei nelegalitati, ca nu me voui servi de nici o mesura extraordinaria, care nu va fi fost autorizata de congresu. Dara, mai declaru inca, cá deca nu-mi veti dá autoritatea legale, de care am nevoia, pentru a me aperi, pentru a aperi democratia, libertatea, Republic'a, in cea mai teribile crisa cunoscuta in timpii moderni; cá daca nu voui avé puterea, nu voui mai avé nici respundera, si cá voui trimitu indata demisiunea mea si a introgului ministeriu catra presiedintele acestei camere. Fora medilócele, pe carele reclamu, nu voui stá unu momentu macar la putere.

Acum, dloru, am spus ce reprezenta acestu guvernulu, si-am spus o fórte claru: este unu guvernulu, avendu de scopu a salvá ordinea cu ori-ce pretiu; unu guvernulu destinatu a pune capetu resbelulu inferioru, si cu tóte asta, pana la unu óre-care punctu de vedere strainu civilizatiunii nóstre, dreptulu nostru. Daca credeti, cá trebuie se ne ajutati, ajutati-ne. Daca credeti cá n'avemu fortia, energi'a si prestigiulu necesariu, numiti alti ministri. Dara ve desfidu d'a gasi alte medilóce pentru a prefaca armat'a nóstra si pentru a stirpi monstrulu teocratiei.

Partit'a republicana, ce siede p'aceste bancu, partit'a din care facu parte acesti ministri, partit'a republicana trebuie se-si aduca aminte, cá legile universului sunt superiori tuturoru doctrineloru de partita, si cá nu se respunde resbelulu, de cátu prin resbelu; si cá partitele insecinate d'a 'mplantá o forma noua de guvernulu au, mai pre susu de tóte, nevoia de energia. Ori-ce reforma causéza reu la óre-cari interese, si guvernele tari, energice, sustienute mai antai de opiniunea publica, in urma prin institutiuni extraordinarie, numai ele singure potu se infrunte lupt'a in faci'a intereseloru atinse.

Ce ne cere opiniunea in intru? Ce ne cere Európa? Europa nu va recunósce legitimitatea Republicei, nu va recunósce, cá Republic'a este aici refugiulu ascuratu alu tuturoru partiteloru, daca nu va vedé, cá Republic'a scie se 'mplinesca imposable decretate de cortesii, se disciplineze armate formate dupa lege, se sustiena ordinea, se dee garantii tuturoru intereseloru legitime, se asecure proprietatea lucrului si se faea astfelu ca nici o demagogia, nici cea rosia, care a esistatu

in poporatiunile de la sudu, nici cea alba, ala carui drapelu este implantatu de catra poporatiunile de la nordu, se nu póta petá si de onóra democratia nóstra.

Astfelu, ceea ce ne trebuie este ordinea in intru, ordinea in afora. Adaugu: eu, care am aperiutu in totu de un'a democratia; eu care am aperiutu in totu de un'a Republice federale; eu, a carui inima a aretatu in totu de un'a unu cultu religiosu pentru tóte aceste principia, ve spunu asta data, cá de ceea ce avemu nevoia in momentulu de facia, — pentru cá politic'a nu e nimicu, daca nu e transactiunea idealului eu necesitatea; — da, vi-o repetu, de ceea ce avemu nevoia eu ordinea, autoritatea *gubernamentalá*; si daca consacratu fortiele si voturile vóstre a ne dá acésta autoritate, acésta ordine si acestu guvernamentu, oricine ar fi acelu ce-lu reprezinta, ati salvatu libertatea nóstra, ati salvatu onórea fiiloru vóstrii, ati salvatu civilizatiunea, si in acelasu timpu, veti fi salvatu Republic'a, care, devenindu totu asia de coruptu ca si cerulu nostru, se va vedé recunoscute de catra toti regii si de catra tóte poporale lumii. (Aplause vii, mari si prelungite)

La alegérite din granitia.

(O voce patriotica catra alegatori.)

Pesta, in 26 sept. n. 1873.

Romani si fratiloru Serbi!

„Timpuri grele vinu peste noi!” Nainte de 25 ani ne chiamá Maiestatea pré gratosulu Imperatu Franciscu Iosifu se radica mu cu totii, micu si mare, arma spre aperiarea tierii in contra dusimaniloru si noi ascultaramu si ne gruparamu ca unu omu sub unu stindardu, si restituiramu unitatea tronului si pacea tierii. Cu nu-si aduce aminte de acele grele timpuri? Ce ne-ar povesti cei ce cadura pe campuri de batalii! Si intrebati, cari familie de mana si de serbu n'aveau se se planga pentru pierderea iubitorulu sei?

Erb'a a crescutu de 25 ori a supramenturiloru inprestate in tóte tierile, de romanulu cu tóte promisiunile facute pentru servitiu si sacrificiile lui — romani — a fost: seracu si tereitu de straini! Ore ritarámu noi asta sórte trista? Nici astu nu ni permitu a trimitu copiii la scóle romanesce, pentru cá ni li-a facutu strainulu, si cátu va fi lumea, nemtiulu totu nemti si magiarulu totu magiarscu va prefaca lele; si astadi ne judeca inca judecatori' a tr'o limb'a straina, cáci au remasu judecatori nemti in tíera, si desi s'au ingrasiatu cursulu timpuriloru din sudorile nóstre romanesce ei totu n'au invetiátu, dar intr'unu séu duoi ani magiarscu vor vorbi; astadi ca nu ni este iertatu a ne semti ca romani fora necasu si nevoia; astadi inca suntemu noi de batjocur'a altor'a, — ascultati nume ce dicu diregetorii nostri despre noi; si d'ia intrebámu de ce atát'a nedreptate, ni spundu stepanii nostri: Voi sunteți prépeccu limb'a si naravurile vóstre si asia nu pot avé nimicu in limb'a vóstra, si nici nu sunteți demni d'a avé drepturi egali cu vóstri!

Romaniloru, unde am ajusu noi de ma? Noi, ai caroru stramosi erau dictatori lumii si portatorii culturai europene! V'acátu de amaru este a se spune, cá noi inu am gresitu pré multu, candu ne-am incediutu in barbati inielatori si fora caractere desi in cursulu lungu alu secliloru am échiamati la o lupta continua in contra de maniloru culturai si a dezvoltárei nóstre.

Priviti la remasitiile de castele vedu priviti la cóstele deluriloru, unde odái floriáu víiele, si veti vedé, cá astadi pustie.

Aduceti-ve aminte decáto ori ati petu casele vóstre pentru aperiarea patriei reintorcendu-ve ati gasitu devastatiunea seria. Daca ne dóre suvenirea acésta tróbarému se invetiámu in viitoru a ne lasa peccatele nóstre spre a ajunge la o stare imbucuratória.

Candu acú o sutá de ani se facu granitia militare, venira si nemtii in tíera vóstra se daruira cu campile mai bune, ér voidu nirati pré'd'a loru. Ei facura scóle nemti pretotindenea spre interesulu loru si a cultivarea vóstra, precum diceau, si acum tati-ve imprejurulu vostru, sub sarcin' vóstra grea catanésca cáti au ajunsu d'entre voi

are mai buna, câti s'au facutu deregetori ai vostri — dintre ai vostri si câtu au invetiati cu voi în scôlele straine? s'eu ati invetiati voi ôre a lucrâ pamentulu, altucum l'au invetiati stramosii vostrii; s'eu vi-au inlesnitu în trairulu vostru?!

Dupa-ce ve au smulsu câtu s'a potutu, s'au lasatu în manele magiarilor, fora conditiuni si fora altu dreptu, decâtu a ve prefate în magiari.

Romaniloru, de n'a peritu în voi totu simtiulu nationalu, totu simtiulu de demnitate omenesca, tôta speranti'a la unu viitoriu mai bunu: acû a venitu timpul se ve'ncordati tôte dârile, s'eu tieneti cu totii la o lalta si s'eu nu lasati a ve prinde într'unu jugu nou, prindindu la calea pe care ati urmatu pana acum.

Desfacerea grantiei primiti-o cu bucuria, ca unu jugu ce vi s'a luat de pe capu, s'eu de acû înainte propuneti-ve c'a strainii s'eu nu mai domnesca în locurile nôstre, c'a s'eu însine s'eu domnimu, si daca vecinii nostri magiari vre'u s'eu se impace cu noi, acest'a s'eu s'eu fiasa pe baza egalitatii si dreptatii.

Aretati c'a si voi sciti pretiul libertatei, scitati c'a si voi pricepeti dreptatea, aretati c'a si voi sciti tiené legile, aretati c'a e condutiune foradelege si arbitraria numai suferiti, si tôte dupa dreptu si dupa lege!

Romaniloru, în puicine dile ve va provocâ guvernulu magiaru s'eu alegeti ablegatii vostri la diet'a din Pesta. Bagati bine de seama la essecutarea acestui dreptu, c'a decâtu ve alege unu strainu — fia n'etiu, s'eu magiaru, s'eu renegatu, totu un'a — atunci magiarii vor avé dreptu a crede, c'a Romanulu a renunciatu la drepturile sale si a peritu în voi simtiulu nationalu.

Stepanti, ca s'eu face de ablegatii omenii vostru, vor întrebati bani si promisiuni; ei vor calatori prin sate, ei vor impartî beuturi si mancâri, ei vor oprî adunârile natiunale spre desbinare între voi; paditi-ve de încredinçările acestea, c'a si în midiloculu vostru vor gasi destui omeni fora caracteru, cari s'eu facu slugile altor'a, si mai cu s'eu s'eu jidovii si nici patria, nici nationalitate nu au; tieneti înainte c'a Romanii credintiosi si devotati aspirantiloru nôstre adeverate sunt seraci; ei s'eu n'au bani s'eu ve dee mancâri si beuturi, s'eu s'eu sumai straduescu cu medilôce legale a ve venitu din jugulu strainu, a ve face scôle nationale si superioare, a ve introduce limb'a vostra în oficiu, a ve recascigâ recunoscerea nationala si a ve duce la o stare mai buna materiala si morala.

Ar fi unu pecatu greu, unu pecatu de mârte neimpertesirea la alegere de ablegatu, c'a c'a mai precum pecatu ar fi, daca ati alege unu strainu, s'eu unu romanu stricatu, si stricatu si peccatosu este totu romanulu ce nu s'eu tiene de partid'a nationale.

Asia dara mergeti cu totii la urna, caci înlesnirea acestui dreptu este virtutea cetatenesca si individuala.

Graniceri! Legea de alegere a pusu în manele vôstre nemedilocitu — dreptulu de a alege interesele tierii si a natiunii vôstre. Alegeti dara cu unanimitate numai atari barbati, despre a caroru simtiemintu fidele natiunii romane si despre a caroru iubire pentru patria sunteti incrediuti si nu ve indoiti.

Dumnedieu cu voi si cu sant'a vôstra cauza!

Unu patriotu.

Apelu în interesulu Romanismului si deschidere de abonamentu. *)

Unu adevêru necontestabilu în istori'a universale a omenimei — ca si în vietii'a cotidiana a unui poporu, a unei natiuni, a unui individuu, s'eu afirma cu multa taria, cu multa dlocintia, candu vomu cugetâ, c'a societatea umana a ajunsu si va ajunge la perfectiune sumai prin cultura si sciintie! O conditiune scât'a, fora de carea omenimea cu atâtea interese, divisata în atâtea semintie, în atâtea natiuni, în atâtea individi, eu atâtea aspiratiuni nu se pôte afirma ca atare, nu pôte corespunde sublimului seu destinu desemnatu de Creatorele, de acelu Creatore generale, care duce cu sine univorsulu, din perfectiune în perfectiune, pana la perfectiune suprema — si din care fiant'a nôstra, sufletulu nostru

este numai o mica schinteia de lumina în midiloculu unui oceanu de lumina! — Omeni mea, petrunsa de acestu adevêru eternu, nu numai n'a ramasu statiunaria veri odata în calea sa c'atra progresu si sciintie, ci si-a fragmentatu mintea mie de ani, cum s'eu gasesca acea cale salvatori'a, pe carea apucandu, s'eu ajunga ea la perfectiunea cea mai posibilu! Istori'a omenimei a sanctiunatu acestu adevêru santu, caci ea, omenimea, desi facea c'ate odara rataciru, cum apucase de esemplu în totu decursulu evului mediu, totusi dupa atâtea sute de ani de calatori' gresite în drépt'a si în stang'a, recunoscendu-se pre sine într'unu momentu de o rara si fericita inspiratiune, si-a adusu a minte de originea sa si de misiunea ce ea are s'eu implinesca pre acestu pamentu. — E o caracteristica si a epoceloru, în eari traimu, c'a omenimea merge cu rapidiune c'atra pregesu si sciintie de totu felulu, alergendu la perfectiunea cea mai posibilu! Malurile Temisei si undele Senei'nu striga decâtu „cultura, sciintie, progresu si civilizatiune!” Si echourile loru se audu de pe pitorescile maluri ale betranului Danubiu! Nici odara dara, de candu tiene a minte istori'a genului umanu, nu s'a vorbitu atât'a, nu s'a scriesu atât'a, nu s'a imbraciatu în asia gradu potentiatu sciintiele, ca în timpurile moderne! Parol'a de di, cuventulu de ordine în epoc'a actuale, nu este altu ceva, decâtu progresu în cultura si sciintie, si inca în sciintiele positive — reale! Si decâtu poporale vor tiené contu de acestu postulatu alu tempului actuale, atunci si numai atunci 'si vor asecurâ ele unu venitoriu demnu de sublimatele destine ale omenimei!

Unu faptu înregistratu de istoria si afirmatu de noi în tôte dilele este, c'a trebuie s'eu întielegemu odara pentru totud'un'a — cu deosebire natiunea nôstra romana — semnele si spiritulu tempului; pentru ca nu cumva prin o negligentia condamnabile s'eu remanemu si mai înderetru în cultura, decum amu ramasu! —

Poporulu romanu, ca s'eu pôte ajunge acolo, unde au ajunsu alte natiuni culte, trebuie neapertu s'eu ajunga, cu a ôra mai nainte, s'eu apuce pre tôte câile, ce i le deshidu sciintiele de totu felulu — mai alesu însa sciintiele positive — reale! —

Subscriindu impinsu de atari simtieminte si dorindu din inima, ca poporulu romanu s'eu progresedie în cultura si sciintie, — caci numai cultur'a si sciintia aduce fericire unui poporu, ca si marei societati omenesce, adresezu — acestu Apelu si deschidere de abonamentu pentru map'a Transilvaniei — întregi natiuni romane, rogandu-o în interesulu ei s'eu spriginiesca ac'asta însreprenderu romanescu, unica în felulu seu pana acum! Mare avantaju vor trage Romanii si scôl'a romana din asta întreprindere!

Mai alesu, decâ reprezentantii instructiunii romane vor luâ în de aprôpe bagare de seama compositiunea acestei mape si sistem'a, dupa carea am compus'o. Principiale pedagogiei moderne recomanda, mai alesu în scôlele elementarie, sistemulu de centralisatiune alu obiecteloru de invetiamentu. Acestu sistem, ca celu mai salutaru, ca celu mai avantajiosu, reconoscutu, adoptatu si recomandat de c'atra tôte celebritatile pedagogice, l'am adoptatu si eu într'u compunerea acestei mape, firmu în convingere, c'a scôl'a romana se va fericita, c'a i se da ocaziunea d'a avé în posesiune o astfelu de mapa, decâtu carea pana acum în limb'a sa nu a avutu; era scolarulu romanu va pôte invetiâ în limb'a meterna cu mare înlesnire geograf'a patriei sale nu asia defectuosu, dupa cum s'a practisatu pana acum, ci din tôte punctele de vedere posibilu. cari le reclama studiulu geograficu! —

Avantajurile si conditiunile abonamentulu pentru map'a romana a Transilvaniei se cuprindu în urmatôriile considerante

1. Ac'asta mapa romana a Transilvaniei va fi cea mai ampla dintre tôte mapele pana acum existente. Ea va cuprinde:
  - a) Impartirea nôua juridica si politica;
  - b) Numerulu sufleteloru si marimea otarului, în jugere si orgii patrate catastrale, pentru fie-care comuna;
  - c) Surfaci'a în miluri patrate, numerulu sufleteloru si a comuneloru fie-carui comitatu;
  - d) Suprafaci'a în miluri, numerulu comuneloru si alu sufleteloru taturoruru cerouriloru judecatoresce;
  - e) Suprafaci'a în miluri, numerulu comuneloru si a sufleteloru fie-carei judecatorie singularie;

- f) Distanti'a comuneloru din scaunulu judecatorescu, dupa mesurarea cea mai nôua;
- g) Oficiale postale;
- h) Oficialele telegrafice;
- i) Drumurile de feru si statiunile;
- l) Punctele astronomice si trigonometrice cu înaltimea absoluta;
- m) Tôtebâile montanistice;
- n) Drumurile de stat si de comunicatiune;
- o) Mapa va fi de o marime de 4 sectiuni.

Pretiuulu unui esemplariu consta numai cinci florinti v. a.

2. Subscriendu dorindu din tôta consciintia mea romanescâ înaintarea natiunii mele în tôte reporturile, morali, sciintifice si materiale, si voidu din tôta inim'a a contribuî si io la rondulu meu obolulu meu, o mica petricica la consolidarea edificiiului natiunale, promitu solemnulu, c'a dela totu esemplariu prenumeratu voi oferî 50 cr. pentru academi'a romana si 50 cr. pentru fondulu teatrului natiunale, dacâ abonamentulu se va urca preste o mie de esemplarie.

3. Esirea la lumina aterna dela prenumeratiunea susamintita.

4. Abonamentele se facu de adreptulu la autorele.

5. Si onorabilele redactiuni ale tuturor diurnaleloru natiunale inca sunt rogata fôrte respectuosu din partea autorelui a primi abonamente.

Cinculu mare, 8/20 sept. 1873

Autorele;

Eugeniu Bordeaux.

Comisariu reg. supremu la cârtile funduali în Transilvania.

Sarafola, (Toronto), în 27 sept.

(Economicu si mai altelu.) Dle Redactoru!

Se bate dob'a pentru dare si ultimulu grantiu ni se rapesco; tôta trud'a, tôta ostel'el'a în unu momentu ni este dusa din curte, si cu intristare punemu plugulu în pamentu, pentru c'a ne rôde unu cugetu, cugetulu c'a poporulu nu este alt'a de câtu unu sclavu ce lucra pentru altulu.

Se tragu campanele, si vedi lacreme desperate în tôte comunele nôstre, caci si natur'a s'a conjuratu contra nôstra, si ea este plina de miasme otravitôrie, intoama c'a vietii'a nôstra constitutionala. Desperatiunea pentru unu viitoriu este mare, — poporulu remane fora pane, si ac'asta ingrigire ni este atâtu de mare, câtu ni perdemu tôte sperantiele pentru a ne poté orientâ si reculege.

Nu e de lipsa, s'eu mai vina Prusaculu cu ostirile lui dresate, s'eu ni rapesca tier'a, caci anul 1873 ne lovi atâtu de tare, încâtu nu sciu candu si cum ne vomu mai reculege. E cersitoriu poporulu, e cersitoria tier'a Unguresca! —

Dle Redactoru! apoi daca acestea sunt desperate, atunci baremu afacerile nôstre private s'eu ni m'erga mai bine, dar si acestea ni mergu totu a perire. În dilele acestora, avuramu norocirea a alege în Sarafola docinte si cugetamu, c'a ni este timpul si pentru ac'ast'a comuna'paresita de tôta lumea romana, s'eu conclucramu a aduce unu docinte romanu cu poteri probate; si ni si succese a descéptâ poporulu romanu pentru alegerea docintelui Putitiu din Celmacu; dar ce se vedi, — preotulu Andronu, vestitulu nationalistu, barbatulu care pururea a mersu cu natiunea si a datu testimoniale cele mai bune pentru simtiemintulu seu nationalu, vine, si se espune pentru unu nataru de semi-romanu, care nici ceti bine nu scie, care nici testimoniale recerute nu le posedu, — si pentru unu atare docinte, s'eu mai bine disu pentru unu perde véra, vine Dlu preutu Andronu a se espune? Noi tare ne miramu, pentru c'a noi pururea amu stimatu pe acestu preutu ca pe o prôpta a edificiiului nostru nationalu. Dar în acestu casu nu potemu de locu s'eu-lu pricepem. Ar fi cu scopu, c'a s'eu ni esplice conduit'a ac'ast'a în publicitate, ca s'eu avemu ideia despre conceptele sale pentru cultur'a poporului din Sarafola, atunci candu poporulu alegea pe tandal'a de docinte. S'eu nu scie Dlu Andronu, c'a se facea de ocaru pentru totu déun'a, dacâ poporulu spriginia dorintia lui? Dar poporulu nu s'a lasatu sedusu, ei spre bucuri'a nôstra a datu votulu seu aceluia, care-lu va scî conduce bine, si-i va dá în pucinu timpu ce a perdutu în trecutu: cultur'a si simtiemintulu romanescu.

Se face verb'a, c'a parintele Andronu ar obturde a nemici alegerea, cu campionii lui, dar speramu în dreptate, si în rusinea ce pôte

o mai posedu parintele Andronu, caci altmintre 'si aprinde perii 'n capu.

Eu însa si pana atunci me restringu pe langa acestea dise aci, si asteptu cu curiositate desfacerea causei si miscamentele ce s'ar incepe contra alegerei lui Putitiu, cugetandu c'a cu acestea potu dice: sapienti sat. Apoi eu credu c'a dlu Andronu — e întiepletu. X

Cebea, (Zarandu), în 22 sept. n.

Septeman'a trecuta s'a celebratu în biserica d'aoi parastasu pentru repausulu sufletului eroului Iancu. Festivitatea funebreala a decursu cu tôta demnitate; mia'a au cetit'o trei preoti; femeile au impenatu mormentulu si crucea cu flori si cu cununi. Poporulu a participatu în numeru mare, — întielegintia — escipendu pre cei de escéputu — si-a facutu detorintia de pietate pentru marele mortu. Onôre deci celoru ce adusera tributulu de pietate memoritorului Iancu, si rusine celoru ce — de fric'a stepaniloru, escelara prin absentia de la acestu actu de pietate. Asm. Scipione.

Fibisiu, în 11 sept. *)

Subsemnatulu, prin corespundintia din Fibisiu, publicatu în nrulu 67 alu stimatei foi „Albina,” sentiendu-me atacatu fora causa întemeiata, sum conatrinu a-mi face urmatôriile reflexiuni.

Dlu docinte dice, c'a parintele celu teneru Demetriu Miuti, de capulu seu a tienutu parastasu pentru fericitulu Siaguna, fora a se fi consultatu cu mine si cu invetiatorii si fora a fi insciintiatu omenii despre ac'ast'a. Ac'ast'a e adevêratu; de ôra ce eu dominec'a premergetoria fiindu morbosu, era colegulu meu, preotulu teneru, nevoindu a me înlocuî, desi tare l'am rogatu, n'am potutu celebrâ decâtu utreni'a, dupa carea am vrutu s'eu insciintiediu crestiniu, c'a sambet'a viitoria se va tiené parastasu pentru marele mortu alu bisericei nôstre; însa la sfersitulu utreniei asia mia'a fost de reu, încâtu nici nu mai poteam vorbi. Astfelu insciintiarea despre tienerea parastasului nu s'a facutu. Totusi sambet'a urmatoria demaneti'a amintitulu preotu a mersu la biserica ca s'eu tienu parastasu si a tradisû crasniculu si dupa mine. Eu mersei la biserica, însa fiindu morbosu de friguri, dupa cum oricine m'a potutu cunoosce si de pre facia, am vrutu s'eu facu numai parastasulu; dar' coleg'a meu vol s'eu facu si utreni'a si liturgi'a; utreni'a o severu liturgi'a însa n'am potut'o celebrâ si asia insciintiai pe coleg'a prin epitropulu Simeone Buteanu, ca s'o faca densulu. Densulu însa a refusatu, si asia eu morbosu am esitu s'eu facu numai parastasulu, la care si elu a participatu. În cursulu parastasului asia mi erâ de reu, în câtu nu mai puteam grai nimicu, si nici pomeni în ectenia pre Archiepiscopulu, si nu mai am statu de facia.

Mai departe ceea ce dice dlu docinte despre predica parintelui Miuti, e adevêratu c'a asia a predicatu: „Iubitiloru crestini! Adi amu tienutu parastasu pentru fia iertatulu nostru Archiepiscopu Baronu de Siaguna, însa mane s'eu p'rimu la stepanire pe parintele P. D. caci n'a pomenitu pre Siaguna!”

În fine dice dlu docinte, c'a apoi s'a inceputu între mine si între coleg'a o infocata c'erta. Asi rogâ pre dlu docinte, ca s'eu fia mai cu luare de seama la cele ce se întempla, si a nu me atacâ fora causa, caci n'au fostu c'erta, insultari huliri si injuraturi reciproce; tôte au fost vorbe si fapte ale preotului teneru. Eu candu esiu din biserica, audii predic'a amintita, si fui amenintiatu de c'atra coleg'a asia: „Ti voi aretâ eu tie, c'a n'ai pomenitu pre Siaguna, te voi invetiâ eu!” — Eu la acestea i-am respunsu: „Me vedi, c'a sum morbosu, si asta ti e ôro chiamarea, a scandalisâ biserica si a turburâ poporulu?” La ac'asta reflectare densulu a inceputu uritu a me insultâ si huli, si a pronuncia cuvinte, cari me sfiescu a le reproduce aci; pana si unu credintiosu, cu numele Sima Cabariu, întrevorbi si dise: „Dar lasati-ve de vorbele astea si fiti omeni!”

*) Pentru denunciarea si încetarea scandaluloru — în biserica, publicamu ac'asta corespundintia în totu picantele ei cuprinsu; ea confirmâ si descrie si mai negru scandalulu în biserica, denunciatu în corespundintia din Fibisiu, publicata în nrulu 67; declinandu-lu însa de la sine, lu imputa adevêratulu incensat're. — Atragemu atentuniunea ven. Consistoriulu asupra acestui tristu incidentu. Red.

Astfelu fu scandalulu, nu din partea mea, care totdeun'a sum paciutoriu, sustienu si voiescu pacea intre poporu; — ci din partea colegului, care e unu omu forte sumetiu; apoi densulu 'si mai intipuesce a fi in comuna totum factum; dar 'lu cunosecu pe densulu si alti din prejuru si sciu ce feliu de omu este, si asia me marginescu de astadata la cele de pan'aci — Altcum, pentru a fi odata pace in comun'a n'ost'ra, si ca se incete ur'a, eu in ca-lu provocu pe coleg'a, ca se parea-seca calea, pe care a apucatu, caci uritu a retacitu.

Petru Dabiciu, preotu.

Cateva cuvinte asupra cartei intitulate „Doctorulu poporului.“

Lips'a de bune carti didactice, pentru instructiunea primaria mai cu sema, este la noi generalminte simtita. Candu dara vedemu aparendu, de si forte rar, cate o buna lucrare de felulu acest'a, fia chiaru si traductiune, n'avemu de catu se ne felicitamu si se ne silimu a atrage si altele incuragiandu lucrarea deja produsa.

Eu unulu marturisescu, c'amu simtitu o viua placere, candu mi caditu in mani carticie'a intitulata „Doctorulu poporului,“ de domn'a *Hipolythe Meunier*, si pe care dem-nulu nostru'artistu dramaticu, dlu. *Constantin Dimitriade*, avu norocit'a ideia d'a o traduce in limb'a romana, spre a servi ca carte de lectura in scolele nostre primarie.

In adeveru, cetindu cineva acestu micu opu, nu poto de catu se admire stilulu familiaru si modulu facile, cu care sunt espuse atatea cunoscintie de igiena, fisica si istori'a naturale, ce se 'ntalnescu la fia-oare pasu, cunoscintie utili si indispensabili fia-carui omu, veri-care ar fi conditiunea lui sociale.

Consiliulu permanentu de instructiune, recunoscendu importantia si utilitatea acestei lucrari, a si adoptat'o ca carte de lectura. Asemenea toti omenii, cari se interesaza si se ocupa cu educatiunea si instructiunea copii loro, au fost unanimu favorabili aparitiunii acestei carti. Potemu dara spera, ca atatu dnii profesori publici si privati, catu si domnele mame de familie, se vor grabi a pune in manele copiiloru, de ambe sexe, acestu tesauru de cunoscintie, care, pe langa servitiulu ce le va face ca carte de lectura, le va pote inavuti in acelasi timplu fraged'a loro minte atatu de aptu la acesta etate, d'a retiené totu ce li se comu nica. —

Acestea le reproducemu din „*Romanulu*“, scrise de vechiulu profesore *Dimitrie M. Ionescu*, pentru ca se recomandamu inca odata acesta minunata carte tuturoru amiciloru invetiamentului popularu, fundamentulu edificielui culturale nostre nationali.

Recitla-romana, (cottulu Carasiului,) in sept.

Stimate Domnule Redactore l Veditendu din pretiuitulu diariu „*Albin'a*“, cu cata placere publicati faptele cele frumose a unor'a din clas'a poporului de diosu, daca accstea se referu la inaintarea si prosperarea n'ost'ra, pe ori care terenu, Ve rogu a-mi acord'a si mie putienelu spatiu in colonele pretiuitulu diariu ce redigiati, spre a Ve relata si cu asemene fapte nobile si demne de imitatu, totu din partea poporului de diosu. Cu ocaziunea cladirei bise ricei noue, cetatienulu Nicolau Dragalina, religiosu cum e si inspiratu de amarea pentru biserica si pentru Ddienu, a facutu ceriulu bisericei cu spesele sale proprie, cari s'au urcatu la 100 fl. a. v. infrumsetiandu-lu si impodobindu-lu cu 3 lampe in pretiu de 30 fl. v. a.; bine facotoriulu mai promise, ca in anulu viitoriu o va zugravi pe spesele sale; a fora de acest'a la infiintiarea fundatiunei scolare a datu 5 fl. v. a. Pe acestu bravu barbatu l'a imitatu zidarulu Ioanu Vucu, inso citu do sororoile Mari'a Nicolaeviciu si Anuti'a Ilias'a, cari spre infrumsetiarea bisericei au cumperatu unu lustru cu 80 fl. v. a. Intre acesti crestini donatori se afla si padurariulu Mihaiu si soci'a lui Ruj'a Patesianu, cari donara bisericei n'ost're duce luminaria mari in valore de 20 fl. v. a. Dumnedieu bunulu se daruiesca sanatate si indelunga vietia acestoru crestini buni si part'nitori de scola, era faptele se servescu de esemplu altor'a.

Ioanu Capetiu, docinte.

Publicatiuni tacsabili.

Concursu.

Pentru reiptregirea postului invetiatorescu dela scol'a confesionale gr. or. din *Zorlantiu-mare*, in protop. Lugosiului, cottulu Carasiului, se deschide concursu cu terminu de siese septemane, socotitu dela prim'a publicare.

Emolumintele sunt: 126 fl. v. a. salariu anualu, 50 meti de cucurudiu, 100 lb. clisa, 100 lb. sare 25 lb. lumine, 10 stengeni de lemne, din care are a se incaldi si scol'a, 6 fl. v. a. pausialu pentru scripturistica, 2 jugere pamentu aratoriu, corteluliberu cu gradina pentru legume.

Concurentii au a adresa recurselu loro instruate in intielesulu statut. org. catra on. sinodu parochialu gr. or. din *Zorlantiu-mare*, si a le tramite la D. Georgiu Pesteanu protopopu in Lugosiu.

Zorlantiu-mare, 24 augustu 1873.

In contielegere cu Dlu protop. tractualu 1—3
Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru reintregirea parochiei vacante din comun'a *Hezerisii*, in protop. Lugosiului, cottulu Carasiului, se deschide concursu cu terminu de siese septemane, socotitu dela prim'a publicare.

Emolumintele sunt: una sesiune parochiala de 32 jugere, din care 16 jugere sunt pamentu aratoriu si 16 pentru fenu si tufariu biru preotiescu dela 90 de case, cate 20 ochi de cucuru diu si stol'a usuata. Cortelu liberu in cas'a parochiala cu gradina de 1/2 jugeru.

Concurentii au a adresa recurselu loro instruate in intielesulu stat. org. catra On. sinodu parochialu gr. or. din *Hezerisii* si a-lo tramite la G. Georgiu Pesteanu protopopu in Lugosiu.

Hezerisii, in 8 sept. 1873.

In contielegere cu D. protop tractualu 1—3
Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pre bas'a bugetului preliminaru de adunarea generale a Asociatiunei trne, tiena in 1872 la *Sabesiu p. XVII* adoptatu in siedinti'a de astadi si pre anulu 1873/4, se publica prin acest'a concursu la urmatoriele stipendia si ajutoria:

1) La unu stipendiu de 150 fl. v. a. pentru unu juristu in patria; 2) La unu stipendiu de 60 fl. v. a. pentru unu gimnasistu; 3) La unu stipendiu de 60 fl. pentru unu elevu la scol'a reale; 4) La 6 ajutoria de cate 50 fl. v. a. pentru 6 sodali de meseria, calificati de a se faco maiestri; 5) La 20 ajutoria de cate 25 fl. v. a. destinati pentru 20 invetiacei de meseria.

Terminulu concursului pentru stipendiale si ajutoriele susu amintite, se defige pre 20 octobru cal. nou. 1873.

Concurentii la stipendiale de sub pos. 1, 2 si 3, au de a-si asterne la Comitetulu Asociatiunei trne pana la terminulu susu indegetatu concursale loro, prevediute: a) cu carte de botezu, b) cu testimoniu despre semestrulu alu 2. alu anului scol. 1872/3, c) cu estimoniu de paupertate, d) cu reversu despre aceea, cumca ajungendu la stare, se voru face membri Asociatiunei, si in fine concurentii la stipendiulu de sub pos. 1. vor ave de a mai alatura la concurselu loro si reversu despre aceea, cumca absolvandu se vor aplica in patria, incatu 'si vor afla postu coresponditoriu.

Dela concurentii la ajutoriale de sub pos. 4) pre langa atestatulu de botezu, se recere, ca se produca adeverentia dela maiestruulu resp. despre aceea, cumca sunt calificati de a se face maiestri. Er' dela concurentii la ajutoriale de sub pos. 5) pre langa atestatulu de botezu, se cere adeverentia dela maiestruulu resp. despre desteritate si diligentia in meseria, cu care se ocupa.

Fostii stipendiatu pre anulu scolastecu, trecutu, carii prin producerea documenteloru de progresu in studia au satisfacutu conditiuniloru recerute, se lasa si pre anulu scol. 1872/3 in usuarea amintiteloru stipendia, inse cu acea conditiune, ca se produca documentu de inmatriculare dela Directiunile instituteloru respective, ca astfelu se se poto face dispositiunile de lipsa, pentru asemnarea stipendialoru conferite si pre anulu scol. 1873/4.

Din siedinti'a lunaria a Comitetului Asociatiunei trne, tiena la Sibiu in 23 septembe 1873. 1—3

Concursu

La statiunea invetiatoresca vacanta din comun'a *Harmadia* in protop. Lugosiului, cottulu Carasiului, se deschide concursu cu terminu de siese septemane socotitu dela prim'a publicare.

Emolumintele sunt: 300 fl. v. a. salariu anualu, 8 stengeni de lemne, din cari are a se incaedi si scol'a, cortelu liberu cu 1/2 jugeru gradina pentru legume.

Concurentii au a adresa recurselu loro instruate in intielesulu statut. org. catra on. sinodu parochialu gr. or. din *Harmadia*, si a le tramite la D. Georgiu Pesteanu protopopu in Lugosiu.

In contielegere cu D. protop: tractualu 1—3
Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scol'a romana gr. or. din comun'a *Romanesci*, protopresbiteratulu Fagetului, se eserise prin acest'a concursu cu terminu de de 6 septemane dela intai'a publicare. Emolumintele sunt: 120 fl. v. a. in bani gata, 20 meti de grau, 20 meti de cucurudiu, 100 lb. de lardu, 100 lb. de sare, 15 lb. de lumini, 10 orgie de lemne si 1/2 jugeru gradina cu cuartiru gratis. Doritorii de a ocupa acestu postu au a-si tramite recurselu, instruate in sensulu statutului organicu Dlu protopopu alu Fagetului *Atanasii Ioanoviciu*, pana la pusulu terminu. —

Romanesci, 14 septembrie 1873

Comitetulu parochialu,
in contielegere cu dlu protopopu tractualu. 1—3

Concursu.

Pentru vacant'a parochia diu comun'a *Suseni*, protopopiatulu Fagetului, prin acest'a se eserise concursu. Emolumintele sunt: una sesiune urbaniala de 32 jugere estravilanu, stol'a si birulu dela 120 de case si 1/2 jugeru gradina intravilana.

Doritorii de a ocupa acestu postu, au a-si substerne recurselu loro, instruate in sensulu statutului organicu si adresate comitetulu parochialu, domnului protopresbiteru *Atanasii Ioanoviciu* in Fagetu, pana in 6 septemane dela intai'a publicare a acestui concursu.

Suseni, 14 septembrie 1873.

Comitetulu parochialu,
in contielegere cu dlu protopresbiteru tractualu. 1—3

Concursu.

Pentru vacant'a parochia din comun'a *Jupanesci* et filia *Belosesci*, protopresbiteratulu Fagetului, prin acest'a se eserise concursu pana in 6 septemane dela intai'a publicare. Emolumintele sunt: un'a sesiune urbaniala de 32 jugere, stol'a si birulu dela 110 case si 1/2 jugeru gradina intravilana. —

Doritorii de a ocupa acestu postu au a-si tramite recurselu loro — instruate in sensulu statutului organicu si adresate comitetulu parochialu — Dlu protopopu *Atanasii Ioanoviciu* in Fagetu.

Jupanesci, in 15 septembrie. 1873.

1—3
Comitetulu parochialu,
in contielegere cu dlu protopopu tractualu.

Concursu.

Pentru postulu de Capelanu langa parochulu *Teodoru Stanu* din *Rachitova*, protopresbiteratulu *Oravitei*, cottulu *Carasiului*,

se deschide amesuratu ordinatiunei comitriale diu 2 iuliu a. c. nr. 621, concursu pe 22 octombre a. c.

Emolumentele sunt: 6 lantie de pamentu si una a treia parte din veniturile rochiali-stolarie.

Doritorii de a ocupa acestu postu au avisati a tramite recurselu loro, prevediute cu documentele necesarie, amesuratu statutului organicu, si adresate catra comitetulu parochialu, la dlu protopresbiteru tractualu *Oravitei*, *Iacobu Popoviciu*.

Rachitova in 8 sept. 1873.

1—3
Comitetulu parochialu,
in contielegere cu dlu protopresbiteru districtualu. —

Concursu.

In comun'a *Foenu*, e vacatu postulu notariu; alegerea va fi in 20 octobr. 1873

Emolumintele sunt: in bani gata 315 fl. v. a. bani pentru calatorie 30 fl; 25 lb. lumini, 3 de orgii lemne, 60 orgii de paie, 1 lb. de sare, 60 metie de grau, si cortelu liberu cu gradina. —

Doritorii de a ocupa acestu postu au avisati a-si tramite recursurulu cu tote documintele amesuratu legii din 1871 pana la diu alegerii, subscrisulu domnu pretore cu observare, ca afara de limb'a oficiala magian se cere se scie scrie si vorbi romanescu serbesce.

Pardani, 12 sept. 1873.

1—3.
Ioane Bubaloviciu,
pretore.

Concursu.

Pentru deplinirea ambeloru parochialu gr. or. devenite vacante in *Ohaba-forgach* cottulu *Temisiului*, protopopiatulu *Belintiu* lui, se deschide concursu pana la 23 septemb. a. c. st. v. in care di se va tiena si alegerea.

La fiacare parochia sunt urmatorie emoluminte: un'a sesiune de pamentu; unu tipu de biru, cate un'a mesura de cucurudiu despoiatu, dela 180 de case; si stol'a indelunata.

Tote acestea — in primul u anu — se repartu in doua, la un'a parochia cu veduv'a, la cealalta cu doue orfane minorene ramdupa repositii acolo preoti.

La ambele parochie mai apartiene si cate unu fondu intravilanu fara suprafacia.

Doritorii de a ocupa pre un'a din acetea parochii sunt avisati recurselu loro, instruite conformu §-lui 13 din statutulu organicu si adresate respectu vului sinodu parochialu, a le substerne la oficiulu protopresbiteru gr. or. in *Belintiu*.

Comitetulu parochialu,

In contielegere cu protte rulu tractualu 3—3
Georgiu Cratiunescu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatorescu dela scol'a gr. or. romana din comun'a *Sipetu* prottulu *Jebelului*, Comitatulu *Timisiului* se deschide concursu pana in 14 dile, socotindu-se dela prim'a publicare.

Emolumintele sunt: Salariulu invetiatorescu si alte emoluminte anuale socotitu in bani gata 182 fl. v. a; 30 de metiu de grau si 30 de papusioiu; 9. orgii de lemne, din cari are a se incaldi si scol'a; 2 1/2 jugeru pamentu aretoriu. Gradina pentru legumi cu cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupa acestu postu, sunt avisati a substerne recurselu loro prevediute cu tote documintele prescise de statutulu nostru org. bisericescu de adreptulu presiedintelui comitetului par. din *Sipetu*.

Sipetu, 12 septbre 1873.

In numele Comitetului parochialu:
Teodoru Cioloca,
presiedinte.

In contielere cu Dlu protopopu tractualu 2—3
Alexandru Ioanoviciu: